

Splošne vesti

— Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski v Mariboru se prično v petek dne 17. aprila ob 8. uri.

— Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbenec dravske banovine ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 22. marca 1936. ob 9. uri zjutraj v beli dvorani hotela »Union«, Ljubljana, Miklošičeva cesta. Dnevni red: 1. Konstituiranje občnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo pregledovalcev računov. 4. Dopolnilne volitve. 5. Predlogi odbora. 6. Predlogi članstva. 7. Slučajnosti. — V primeru nesklepnosti se bo vršil pol ure pozneje istotam z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno neglede na število prisotnih članov.

— Najaktivnejša vzgoja mladine. Kot tako smemo brez nadaljnjega imenovati skavtsko vzgojo. Vsi moderni pedagogi sprejemajo v program delovnega in kompleksnega pouka detajle iz skavtske vzgojne metode. Skavtski delovni program obsega tudi vzgojo mladine od 6. leta dalje, torej tudi dečje iz narodne šole. — Dravska Skavtska Zupa v Ljubljani priredi tečaj za vzgojo volčev, kakor se imenuje skavti med 6. in 11. letom. Teoretični del tečaja se bo vršil 10 nedelj dopoldne od 10. do 12. ure in se bo pričel 8. marca, za oddaljeneje (od Ljubljane) pa o Veliki noči v 3 do 4 dneh. Praktični del tečaja se bo vršil v juliju na skavtskem taborepu, na katerem bodo tečajci aktivno sodelovali. — Pozivamo cenjeno učiteljstvo, dame in gospode, ki imajo veselje za skavtsko delo in romantično življenje na taborepu, da se v ta tečaj prijavijo najkasneje do 4. marca (za velikonočni tečaj lahko do 31. marca). — Vse potrebne informacije pa daje Dravska Skavtska Zupa, Ljubljana. Poštni predal 178.

— Veliko gospodarsko zborovanje, na katerega so vabljene kmetje, trgovci, obrtniki, hišni posestniki, delavci, uradniki, vsi ki se borijo z dolgovi, oni, ki ne morejo do svojih vlog, sklicuje Pripravljalni odbor društva dolžnikov v Ljubljani. Zborovanje se bo vršilo v Ljubljani v nedeljo 1. marca t. l. ob 10. uri v Trgovskem domu, Gregorčičeva 27.

— Vsem voditeljicam gospodinjstev nadaljevalnih šol in učiteljicam narodnih šol. Se danes naročite po dopisnici brošuro: »Dom. Obleža in perilo« za malenkostno ceno Din 4.—. V zalogi je tudi prva brošura za isto ceno. Naroča se pri tajnici odbora učiteljic gospodinjstev nadaljevalnih šol Andreji Grum-Skuljevi, učiteljici na Brezovici pri Ljubljani.

— Fran Cvetko — šestdesetletnik. Kdo bi mu prisodil to čestito starost, ko je še vedno tako zdrav in čil, mladeniško razpoložen, delaven in kakor mravlja vztrajen, dobrodušen in šegav! — Rodil se je 1. februarja 1876. v prijazni Mali Nedelji pri Ljutomeru. Služboval je pri Sv. Duhu na Stari gorici, v Sv. Lovrencu v Slov. goricah, Majšperku, Sv. Barbari v Haložah, rojstnem kraju Mali Nedelji, St. Andražu v Slov. goricah, a najdalje, polnih sedemnajst let v Vučji vasi na Murskem polju, v kraljestvu prijazne Prekije. Kot vzornemu učitelju, vzgojitelju in upravitelju, ki posveča vse svoje sile narodni vzgoji šolske mladine, mu je bilo poverjeno od leta 1923—1926. nadzorniško mesto za srez Murska Sobota. — Še vedno čil in zdrav slušbuje od leta 1926. prevestno kot upravitelj v Krčevini pri Mariboru. — Za svoje neumorno delovanje v korist šole in naroda je bil med prvimi odlikovan z redom sv. Save V. stopnje. — Ob 60-letnem jubileju mu je priredila deca in učiteljstvo v šoli priščno slavo; še pomembnejše pa občinstvo njegovega šolskega okolja. To slavo je izžvenelo v pravo manifestacijo za učiteljstvo. — Slavljence je zvest član naše stanovske organizacije, v kateri deluje že

vsto let v raznih funkcijah. Pridružujemo se čestitkam ob njegovem pomembnem slavu.

— 50-letnico svojega rojstva je obhajal 23. t. m. gospod Josip Pečnik, šol. upravitelj v Vel. Dolini ob hrvaški meji. Rojen je bil 23. februarja 1886. v Župeči vasi pri Cerkljah na Dolenjskem. Je priznan šolnik in vsekoli priden, skromen ter odličen kulturni delavec. Zlasti za povzdigo sadjarstva se ima tamošnja okolica le-njemu zahvaliti. Tudi modern vodovod je njegovo delo. Kot vnetemu šolniku in odličnemu kulturnemu delavcu na kmetijskem polju mu k njegovi 50-letnici iskreno čestitamo.

— Srednješolska izobrazba. V gimnazijah obstojajo v smislu obstoječih zakonov redni in privatni učenci. Privatisti študirajo lahko doma in polagajo samo izpite. Tudi za napredovanje v službi je mnogim potrebna

srednješolska izobrazba. Tudi so bili nekateri zaradi neuspaha izključeni iz šole. — Vsi privatisti in tudi redni učenci se lahko pripravljajo za izpite potom Vidovičeve dopisne gimnazije v Sarajevu, v kateri sodeluje 20 profesorjev. Ta dopisna gimnazija obstoja že 11 let. Poslužujejo se je lahko tudi siromašnejši sloji, ker so pristojbine zelo nizke.

— Pred vsako spremembo vremena Vas pečejo noge in bolijo kurja očesa. Nerazpoloženi ste tako rekoč za vsako delo. Vsak korak je za Vas prava muka. To vse le zato, ker svojim nogam ne posvetite dovolj pažnje, ker jih redno ne negujete. Obiščite našo pedikuro. V posebej za to pripravljeni kopeli Vam osvežimo noge in omehčamo trdo kožo. Odstranimo brez bolečin kurja očesa in debelo kožo. Postrizujemo Vam zarasle nohte. Pedikiranje 6 Din. Proti utrujenosti in za boljše cirkulacijo krvi Vam pripravimo strokovnjaki masiranje nog. Masaža nog 4 Din. Posetite nas, prepričajte se sami.

Ljubljana, Selenburgova 7.

BATA

Cisti

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Kmetijskih in gospodinjstev nadaljevalnih šol deluje letos 133, od tega 72 kmetijskih in 61 gospodinjstev s skupno 3162 rednimi učenci in učenkami. Na šolah je delovalo 144 rednih in 70 izrednih učnih oseb. — (Iz poročila banskega sveta.)

— I Glede monopolizacije šolskih knjig citira »Slovenec« od 19. febr. »Narodno prosveto«, ki govori o natečaju za šolske knjige in o došlih rokopisih na tak način, da izgleda kot da so učitelji za monopolizacijo ter pripominja, da se vrsti unifikacijsko kolo preko slovenskega šolstva.

— I Reforme v ruskih šolah. Vsi šolarji in šolarke morajo nositi zopet posebne uniforme. Učenci morajo biti nasproti svojim učiteljem, staršem in starejšim učencem disciplinirani in vljudni. Proti kršitvam in nerednostim so uvedeni zopet drastični ukrepi in kazni, v hudih primerih tudi izključitev iz šole in poboljševalnice. Uvaja se zopet stari sistem klasifikacije (5 redov). Ob koncu leta so posebni izpiti za prestop v višji razred. Po končani šoli dobijo učenci tudi izpričevala.

— I Nekrolog pokojnemu učitelju Franu Merljaku so prinesli razni listi, nekoliko daljši pa »Jutro« od 18. febr. in 19. febr.

— I Calmettov dispanzer proti jetiki v Ljubljani je preiskal v preteklem letu 3461 učenecv in dijakov in je ugotovil v 46 primerih odprto tuberkulozo, medtem ko je med učiteljstvom vseh šol našel le 7 primerov.

— I Nekrolog tov. Hrenu je prinesel tudi »Naš glas« od 15. febr.

— I Vožnja dijakov v šole. Prosvetno ministrstvo je svoj čas prepovedalo dijakom na gimnazijah, da se ne sicer vozijo v šolo nad 20 km daleč. Ta prepoved se izvaja postopoma, tako da se v l. 1940. ne bo mogel noben dijak voziti nad 20 km daleč v šolo. Združeno železniških uradnikov v Zagrebu je vložilo obširno spomenico, da se ta naredba preklicuje. — (»Naš glas« od 15. febr.)

— I V Avstriji so pričeli odpustiti omežene učitelje oz. so jim globoko znižali plače. Od 2000 omeženih učiteljev je bilo upokojenih na Dunaju 1200, predvsem take, ki imajo nad 400 šilingov plače. — (»Naš glas« od 15. febr.)

nameraval poravnati še članarino pri 8 družtvih, katerih tudi v Butalah ni manjkalo in kjer je bil primoran povsod sodelovati in — plačevati.

Kaj mu je preostalo drugega nego da izroči ves ta denar napadalca! Pa še žepno uro z nikljasto verižico je dodal. Ko sta mu tolovaja še pretipala žepa, ako ni morda še kaj utajil, sta izginila s plenom v gošči.

Ves prepaden vsled prestopa strahu je učitelj izginil hitro z nevarnega mesta domov.

Prizor, ko je izročal učitelj Smolej svoj denar in žepno uro napadalca, je pa opazoval na tihem iz druge gošče nek Butalec, dober prijatelj znanega butalskega policaja, kateri je prišel slučajno mimo. Niti na umu ni prišlo, da bi prihitel napadenemu učitelju na pomoč. Bil mu je preveč gorak, ker je nekda pridržal njegovega nadebudnega sina radi neposlušnosti v šoli. Pa tudi — seveda — korajžje mu je manjkalo. Zbežal je v Butale hitel k svojemu prijatelju policaju. Poročal mu je — ne morda denunciral, to delajo baje samo učitelji —, da se shaja učitelj v gozdu z rokomavami in jih podpira z denarjem. Sam da je videl, kako jim je dajal denar in še svojo uro.

Policaj je začelare lice. »Tiček«, si je mislil, »ali te imam, sedaj pojdeš pa v luknjo! Boš ti že videl, kaj je butalski policaj, ki ga nisi hotel dovolj spoštljivo pozdravljati! Sedaj mi pa ne uideš!«

Nič ni pomagalo zatiranje učitelja, da je bil le napaden v gozdu na izprehodu in da je bil ogrožen z nožem ter primoran, izročiti napadalca denar in uro. Priča je bila tu — pa amen!

Butalska oblast je učitelja Smoleja obsojila in kaznovala s premostitvijo na lastne stroške v Telebanovo.

A. K.

— I Blagopokojni kralj Aleksander je nekoč izjavil: »Vsak uradnik, ki posluje pravilno, mora imeti občutek varnosti in vedeti, da dobi pri vladi resnično zaščito, če vrši vdano in vestno, ekspeditivno in pošteno svojo službo.« (Po »Pohodu« od 20. febr.)

— I O monopolizaciji šolskih knjig prinaša »Slovenec« od 23. II. zelo obširen članek z vsem historikom. Omenja tudi delo JUU v borbi proti monopolizaciji. — O tem vprašanju govori tudi »Trgovski list« od 22. II. in zahteva naj se vsi zakon o učbenikih ukine.

— I Pri razpravi o proračunu ministrstva prosvete je govoril tudi nar. posl. Mohorič, ki je dejal med drugim, da so učitelji slabše plačani kot ostali državni nameščenci. V področju ministrstva prosvete je zaposlenih 36.000 nameščencev, ki imajo povprečno po 20.000 letnih dohodkov, dočim pride na druge državne uradnike povprečno 25.000 Din. — Ker so občne prerene v preobremenjene, naj bi prevzela skrb za šolska poslopja država in banovina. Dotaknil se je tudi monopolizacije šolskih knjig. Minister je odgovoril, da je bilo po vojni otvorjenih kakih 3000 novih osnovnih šol. Vprašanje zaposlitve absolventov srednjih in visokih šol da proučuje poseben ministrski odbor. Nekaj absolventov učiteljske po letos nastavljenih. Vzdrževanje šolskih poslopij se misli prenesti na banovine. Glede šolskih knjig pa ni govora, da bi kdo hotel demontirati slovenski jezik. Učne knjige bodo sestavljene popolnoma ločeno v srbsko-hrvaškem in za slovenske šole v slovenskem jeziku. — (»Jutro« od 23. II.)

— I Klic Koroških Slovencev. Ob priliki napovedanega prihoda kancelarja Schusch-nigga na Koroško objavlja »Koroški Slovenec« vvodnik, kjer terja pravico za zatiranje Slovencev na Koroškem. (Po »Jutru« od 23. II.)

— I Ljubljanske šole v borbi za prostor. Ljubljanskim razredom manka 14 šolskih sob. Nevarnost je, da tuda nova šola za Bežigradom ne bo prihranjena samo za osnovno šolo. — (»Jutro« od 22. II.)

— I Minister prosvete pravi glede monopolizacije šolskih knjig, da nima nihče povoda za razburjenje, razen iz »drugih razlogov« (»Jutro« od 23. II.). Daljše poročilo o izjavi ministra prinaša tudi »Slovenec« od 23. II. Na »Slovenčev« trditve, da ureja vprašanje monopolizacije šol, knjig zakon o učbenikih iz l. 1932., piše »Jutro« od 23. II., da to ni resnica. Ministrovo izjavo, da se je »Slovenec« ali gladko izmislil ali pa ponaredil letnico, da bi naprtil krivdo za monopolizacijo nacionalnim politikom, objavlja tudi »Slovenec« od 23. II.

— I O državljanski vzgoji prinaša »Naša volja« od 24. II. 1936. daljši članek, kjer se glasi med drugim: Vse kar ubija duh edinstva in pojem celote, je treba od šole odstraniti. Vsa šolska vzgoja se mora podrediti interesom naroda in države ter jugoslovenski ideji.

— I »Politika« proti monopolizaciji šolskih knjig, a ne proti poenotenju duha v knjigah. Zveza tiskarskih podjetnikov je proti monopolizaciji in pravi, da bodo te knjige še dražje. Pisatelji bodo dobili za 3 knjige n. pr. 70.000 honorarja, komisija pa, ki bo te knjige pregledala, pa 153.000 Din. Proti monopolizaciji se je izjavila tudi »Zveza knjižničarjev v Beogradu« in se zavzema za svobodno tekmo med pisatelji. Praktični šolnik Nedić se je tudi izjavil proti monopolizaciji, češ, da bodo monopolizirane knjige dalj časa v rabi, čeprav zastarijo, tako bodo ovirale napredek. Proti monopolizaciji je odšla v Beograd zopet posebna slovenska deputacija. — (»Slovenec« od 26. II.). Daljši članek proti monopolizaciji prinaša »Trgovski list« od 25. II.

— I O slovenskih učnih knjigah piše prof. Solar v »Slovenec« od 26. II. daljši članek.

— I Od tov. Ruže Petelinove prinaša »Glas naroda« od 26. II. pesem »Trbovelskim Slavčkom«, uredništvo pa dodaja nekaj življenjske pesnice.

— I Kaj bi rekel »Slovenec«, če bi sodili ves naš duhovniški stan po moralnih delikatih nekaterih duhovnikov, ki se tačas obravnavajo na sodišču, — to je notica, ki jo na pavšalne napade na učiteljstvo prinaša mastno tiskano »Pohod« od 20. febr.

— I Premestitvi tovarišev Mihelčiča (Predoslje) in Herbsta (Mirska dolina) omenja »Pohod« od 20. febr.

Učiteljski pravnik

— § Vprašanje M. K. iz M.

1. Obstoji li nova naredba, da nad 18 let stari otroci drž. upok., četudi se študirajo in dobivajo draginsko doklado, nimajo več pravice do želez, legitimacije za trikratno vožnjo?

2. Ima li v drž. službi še aktiv. žena, ki iz družinskih razmer nima skupnega gospodinjstva z možem drž. upokojenecem in stanuje v drugem kraju, pravico do cele draginske doklade?

Odgovor: Ad 1. Po odloku MS br. 18833 z dne 26. IX. 1935., ki je bil objavljen v Služb. Novinah št. 254 od 2. XI. 1935. nimajo več otroci nad 18 let stari pravice do voznih olajšav.

Ad 2. Po čl. 4. uredbi o drag. dokl. ima taka uslužbenka pravico do polne osebne doklade, kar izrecno določa odst. 4. omenjenega člena.

— § — »Železniške rodbinske legitimacije pritičejo: a) zakonski ženi in b) zakonskim otrokom do doživljenja 18. leta brez ozira če prejema uslužbenec zanje rodbinske doklade, ali ne«, — tako se glasi — na podlagi odloka MS br. 18833 z dne 26. sept. 1935. — izpremenjen § 3. pravilnika o brezplačni in povlačeni vožnji iz leta 1930. (»Služb. Novine« št. 254 od 2. nov. 1935.).

Butalski učitelj

V Butalah niso imeli le mastnega gnoja in policaja, ki je bil strah vseh tolovajev, dobili so tudi šolo in učitelja, kajti Butalci so hoteli imeti nekoga nad komur bi se znali v slabih časih.

Šoli in 60 otrokom je načeloval učitelj Smolej. Bil je kakor pravimo, vzor učitelja, tako rekoč ljudski človek. Naj so Butalci še tako iskali, kje bi ga prijeli, našli niso ničesar, dokler se ni zgodilo to-le: Se odpravi učitelj Smolej po skromni južini na izprehod, da med potjo razmisli o uradnem odloku, ki mu daje stroga navodila, kje mora povsod sodelovati tudi izven šole.

Tako zamišljen je prišel do gozda in da si v senci njegovih dreves ohladi svojo vročo glavo, zavije vanj. Dobro mu je delo med gozdni velikani in željno je vzdihoval vase skorjo omamni vonj po smrečju in smoli. Prekrižal je roke na hrbtu in prodiral vedno globlje v samotni gozd.

Naenkrat pa skočita iz goščave predenj dva krepka potepuha. Eden zagrabi nič hudega slutečega učitelja zadaj za roke, drugi pa za vrat in mu nastavi velik kuhinjski nož na prsi. Šibka postava učitelja Smoleja je kar klonila pod silnimi pestmi obeh tolovajev. »Denar ali življenje!« zagrmí hrust, ki je držal nož nad njim. Učitelj Smolej je ravno ta dan zaključil zbirko za poplavlence in zbirko za sirote v Šlarafiji, otroci so mu namenili še nekaj dinarčkov kot članarino za »Podmladek«, kajti v Butalah še ni take krize kot pri nas. Ta denar je imel učitelj še pri sebi, ker ga je pozabil odložiti doma. In ker je bilo ravno po prvem, je imel pri sebi še par kovanecv, ki so mu ostali od plače, ko je poravnal hrano in razne druge obveznosti. Z njimi je